

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

45. An Pater teneatur dotare filiam, etiamsi aliunde habeat dotem
competentem. Et supponitur tanquam certum, Patrem teneri dotrre filiam.
Et an Pater teneatur filiam emancipatam dotare. Et an Pater ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76405](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76405)

Ex quibus colligitur posse Patrem impedire sponsalia filij, vel filia contra eius voluntatem inita, interueniente graui scandalo, non vero alias. Ex part. 9. tract. 7. & M. sc. 1. Ref. 71.

Sup. hoc infra ex Ref. 13 §. lege doctrinam à medio eius §. Nota tamen.

§. 1. **A**ffirmatiuè ex Molina, & aliis, respondet Sanchez de matrim. 10. 1. lib. 1. disp. 14. n. 2. Quia, cum contrahens sit dominus rei promissæ, & conscius notabilis excessus; videtur velle liberè cedere iuri suo, & excessus donationem facere. Et idèd quamuis puella nobilis, & diues malè faciat sponsalia contra patris voluntatem cum ignobili, aut paupere contrahendo, èd quòd exequutio esse nequeat sine aliorum scandalo, & ipsius puellæ dedecore, & ita prodigè, & cum peccato promiserit; tenet tamen sponsalia; & neminem video audere affirmare oppositum, èd quòd est contra Ecclesiæ praxim huiusmodi fidem seruare cogentis.

2. Sed aduersus Sanchez insurgit Texeda in Theol. moral. tom. 2. tract. 1. n. 79. [Quia, ait ille, femina illa cum tanto dedecore patris, & propinquo rum scandalo implere non tenetur promissionem, neque matrimonium exequi: quia iustitiæ virtus obligare non debet ad actum, qui sine peccato impleri non potest; qualiter interuenit, si puella illa tam nobilis, cum tam inæquali viro matrimonium contrahat eum tanto scandalo, & propria ignominia & patris mœtore. Quare dicendum est, quòd quamuis doctrina à nobis tradita vera sit, & sponsalia clandestina de futuro post Concilium Tridentinum sint valida, & obligationem inducant implendi: nihilominus patitur exceptionem, quando ex matrimonio contracto oritur graue scandalum, & ignominia alterius contrahentis: quod quidem colligitur expressè ex cap. Cum in tua, de sponsal. ubi agitur de fama, & scandalo, ubi Gloss. verb. Scandalo, & Abbas ibi n. 4. dicunt, quando ex matrimonio contracto scandalum timeatur inter consanguineos, debere Iudicem illud impedire: quapropter benè potest pater matrimonium filij impedire contra eius voluntatem, quando ex illo timeatur scandalum, discordia, & inter parentes odium, & inimicitia, ob indignitatem, & vitiatem; vt ita dicam, sponsal.] Hæc omnia Texeda.

3. Sed non benè inuehitur contra Sanchez: nam Sanchez n. 3. vt legentibus pater, limitauit suam sententiam in casu, de quo loquitur Texeda, nempe, si scandalum magnum ex eo matrimonio probabiliter timeatur. Quia virtus iustitiæ obligare nequit ad actum, qui sine peccato impleri non potest: sed contrahere matrimonium cum magno illo scandalo, est apertè lethalis culpa, cum notabiliter charitas proximi lædatur, dissoluatur parentum pietas, & cognatorum amicitia: ergo, &c. Vnde, vt dixi, non debebat Texeda Sanchez impugnare. Cuius sententiam sequitur etiam Mart. Perez de matr. disp. 5. sect. 3. n. 2.

4. Nota tamen, quòd cautè considerandum est hoc scandalum: non enim quodcumque sufficere: sæpè enim vanæ iniactantur, terroresque opponuntur, & discordiarum pericula intentantur, quæ tamen, experientia teste, statim ac cessat ille impetus, & matrimonium celebratur, in nihilum recidunt, facileque animi conciliantur, sedaturque omnis tempestas. Idem dicerem, quoties est timor probabilis pessimi exitus, vt odij capitalis inter ipsos contrahentes. Et ita docet Menochius vol. 1. conf. 1. n. 66. Guttierrez in qq. can. lib. 1. cap. 20. num. 23.

5. Ex his collige, posse patrem impedire sponsalia filij, vel filia, cõtra eius voluntatè inita, interueniente prædicto graui scandalo, non verò aliàs: quia, cum filius teneatur fidè seruare, non potest pater tuta conscientia impedire, ne filius exequatur, quod debet.

RESOL. XLV.

An Pater teneatur dotare filiam, etiam si aliunde habeat dotem competentem?

Et si supponitur tanquam certum, Patrem teneri dotare filiam.

Et an pater teneatur filiam emancipatam dotare? Et an Pater teneatur dotare filiam iam nuptam, que nupsit, inconsulto Patre, viro digno, & etiam quando nupsit viro indigno?

Et notatur Patrem teneri ad secundam dotem conferendam filia, priori amissa, quod intelligi, quod inferendum nabit. Ex part. 11. tract. 4. & M. sc. 4. Ref. 13.

§. 1. **S**uppono tanquam certum, Patrem teneri dotare filiam, & pater ex leg. 1. §. ff. de ritu nupt. l. final. Cod. de dot. promiss. §. neque enim leges, docet Molina disp. 424. Rebell. lib. 5. q. 4. n. 1. & alij.

2. Sed difficultas est, an pater cogitur filiam locupletem ac diuitem dotare? Et pro negatiua paguant Alciat. l. 18. paragr. cap. 3. Conanus l. 8. D. de dot. cap. 1. Corasius ad l. qui liberis n. 11. ff. de ritu nupt. cap. 8. num. 7. Bartolus ad l. 22. §. 4. ff. de reb. quorum rationes hæc sunt.

3. Cessante ratione æquitatis, quæ facit filiam dotari, cessat quoque æquitas & lex filiam dotare iubens, leg. plane ff. fam. l. erci. l. adigeres, quoniam ff. de iure patr. cap. cessant. de appell.

4. Atqui in filia diuite cessat æquitas, & ratio iuris, quæ filiam dotari cogit, quæ hæc est, vt possit eo honestioribus nubere maritis.

5. Igitur cessat etiam in diuite filia lex iniungens patri dotare filiam.

6. Si pater filia non cogitur alimenta præstare, quando filia est locuples, sequitur quod nec dotem, quæ præstationi alimentorum comparatur, diuiti filia constituere possit.

Atqui verum est prius, l. si quis à libertis §. si filius ff. de agnos. lib.

7. Igitur nec dotem cogitur parens locupletis filia dare.

8. Deindè specialiter, & iare singulari inductum est contra regulas iuris communis, iauore videlicet matrimonij, vt pater viuens teneatur aliquid filia præstare dotis nomine. Quo circa hoc strictè accipiendum, & ad eum casum restringendum, quo non habet filia, vnde sedet: Interpretatio autem omnino ita facienda est, vt ius commune minus lædatur, cap. cum dilectus, de consuet.

9. Postremò si cogretur Pater dotare filiam diuitem frustra in dilect. leg. final. Cod. de dote promiss. dubitaretur, virum pater filiam, cuius bona administrabat, de suo dotasse censetur, an de bonis filia?

10. Verùm, his non obstantibus, affirmatiua sententia mihi placet, nam regula iuris est, quod ea quæ in fauorem, & commodum alicuius sunt introducta, ea non debent in odium, & detrimentum eius detorqueri, l. quod fauore, C. de legibus.

11. Atqui ad commodum filia pertinet ea, quæ mater, vel alij filia reliquerunt; Igitur non debent ea in odium filia detorqueri, id quod fieret, si propter isthæc bona filia dos non deberetur.

12. Accedit, quod generaliter, & indistinctè traditur, patris esse officium filiam dotare, l. final. C. de dot. promiss. l. 19. ff. de ritu nupt. à quo officio non immunis præstatur pater propter aduentitium peculium filia, quod non tam inspicendum, quam officium patris.

13. Insuper in d.l. final. C. de dot. promiss. filia habebat bona aduentitia, & tamen dicitur, quod omnino ad patris spectet officium eam filiam dotare.

14. Non obstant superius in contrarium adducta, quod nempe cesset ratio in filia diuine, quæ alias suadet filiam dotari, hoc quippe negatur.

15. Dos enim ad hoc constituitur & datur, vt eo facilius fœminæ maritus nanciscatur.

16. Deinde datur dos, vt onera matrimonij sustinere maritus valeat.

17. Atqui constat bona vxoris paraphernalia non seruire oneribus matrimonialibus sustinendis, etiam si ea amplissima fuerint.

18. Quo circa ratio dandæ dotis in locupletre filia non deficit.

19. Ad secundum respondetur, consequentiam negando, procedit enim à diueris & separatis; filia diuini alimentum non tenetur pater suppeditare, quia finis alimentorum hinc deficit: Nec enim opus habet diues filia vt alatur; Dotis autem finis omnino deficit in diuine, vt supra ostensum fuit.

Non obstat tertium, desumptum ex d.l. 22. §. ff. ad Trebell.

Obseruandum enim, quod illic proponitur dos iam constituta mulieri post illius mortem.

20. Deinde cum præstatio dotis ex priuilegio singulari descendat, amplissima eius est facienda interpretatio. l. pen. ff. de constit. princ.

Maximè cum publicam utilitatem concernat, l. 1. ff. solut. matr. & l. 2. ff. de iur. dotal. denique est regula iuris, quæ iubet in dubio pro dotibus respondere.

Et ita hanc posteriorem sententiam affirmatiuam tuetur Anton. Guibert. Constantin. in tract. de dot. cap. 3. num. 13. Andreas Gaill. 2. obseruat. 95. num. 14. Roger. de dot. cap. 3. num. 4. Nouellus de dot. part. 6. princl. 4. Mynsing. 5. obseruat. 32. num. 2. quibus adde ex Theologis Fragolum in Republica tom. 3. lib. 22. disp. 5. §. 1. num. 11.

21. Non desinam tamen hic annotare, Castrum Palaum, licet doceat hanc sententiam esse veram, & in praxi tenendam, & consulendam, attamen ait ipse probabilitate non caret, patrem deobligatum esse filiam diuitem dotare; tamen obligatus sit ei excedenti 25. annos maritum querere. Quæ fuit opinio Barthol. in l. mulier §. cum proponeretur ff. ad Trebellian. Alciat. in l. 1. num. 65. ff. soluto matrimon. Andr. Fachinei lib. 10. cap. 38. eo quod pater non tenetur filiam diuitem alere, l. si quis à liberis ff. de liberis agnoscendis. At dos loco alimentorum succedit. Ergo non tenetur dotem præstare. Quod si dicas cum Anton. Gom. l. 50. Tauri num. 23. in fine, alimenta habenti cessat patris obligatio, dos verò favore publico deberetur, ne mulieres maneat indotata; obstat, quia strictior est obligatio alimentorum, quam dotis; cum illa sit à natura, hæc ex lege, at illa obligatio conditionem imbibit, si aliunde alimenta non habeantur. Ergo hæc obligatio dotis eandem conditionem continere debet, cum vtraque obligatio in necessitate fundetur, quæ cessat, cum aliunde dos & alimenta suppeditantur: neque refert legitimam debitam esse, quia hæc debetur post mortem, cum tamen dos viuenti Patre concedenda sit, lex verò final. C. de dotis promiss. hanc sententiam indicat, cum tantum dicat officium esse paternum, quod liberalitatis est, non necessitatis, iuxta l. commodatum §. sicut, ff. commodati, ibi volumus, & officij magis est, quam necessitatis commodari, & dicit. l. vltim. dicitur: liberalitas itaque talis maneat vera & irrevocabilis, vt & puto nomine liberalitas, & debitum suam sequantur fortunæ. Huc vsque Palaus

Sed nostram sententiam ne deserat, & ita in foro forti, & poli obseruatur.

22. Sed ex his oritur alia difficultas; An Pater teneatur filiam emancipatam dotare? Affirmatiuè respondet Castrus Palaus ubi supra num. 4. Sed contrarium videtur dicendum ex leg. 19. ff. de ritu nupt. Ibi enim expressè asseritur, quod Pater qui in potestate filiam habet, eam dotare cogatur. Vnde inferri potest, patrem, qui filiam amplius in potestate non habet, non cogi filiam dotare, argumento à contrario sensu, quod in iure fortissimum est, l. 1. princ. ff. de offi. eius cui mand. est iurisp. Etsi emancipatam filiam æquè atque in potestate existentem cogitur dotare, ad quid obsecro in l. 19. nominatim, & expressè asseritur, quod eam quam in potestate habet parens dotare compelletur.

23. Accedit huic, quod extraneus non teneatur extraneam dotare l. profectitia ff. de iure dot. Atqui patria potestate per emancipationem dissoluta, emancipata pro extranea habetur §. 3. instit. de heret. qualit. & diffir. Igitur emancipata à Patre non est dotanda.

24. Deinde in l. 51. ff. de iur. dot. dicitur, id quod filia emancipata à patre donatum fuerat, eidem potest à patre in dotem esse datum; eoque casu non censeri dotem à patre, sed à filia profectam: Ex quo rursus relucet, quod pater emancipatam non teneatur dotare.

25. Verùm, his non obstantibus ego puto non esse recedendum à sententia Castri Palai, quam licet ipse pro se nullum authorem adducat tenent Franciscus Hotomannis in disp. de dote cap. 3. num. 21. & Gregorius Obrecht. in disput. de dote, Thest. 88. cum sequen.

26. Quibus adde Doctores, quos citat & sequitur Fragosius in Republica t. 3. l. 2. disput. 5. §. 1. num. 7. qui etiam optimè notat, an Pater teneatur dotare filiam iam nuptam, quæ nupsit inconsulto patre, viro digno? Affirmat Bald. in l. 1. num. 9. ver. sed si nupsit filia ff. solut. matrimon. & in auth. res qua n. 10. C. comm. de leg. & Aret. in d. l. 1. num. 6. ver. sed queritur ff. soluto matrimon. Curt. Senior conf. 27. nu. 35. & conf. 39. num. 8. quam sententiam vocat veriolem Soccin. sen. conf. 57. num. 2. ver. sed contraria opinio lib. 4. immò Ioann. Andreas, & Imol. in cap. accedens de procurat. hoc extendunt, quamuis filia nupsit viro indigno, sequitur Soccin. sen. d. conf. 57. ad finem; idem tenet Ripa in l. 1. num. 59. ff. solut. matrimon.

27. Nota etiam cum Rebello part. 2. lib. 5. qu. 4. num. 21. quod quando dicitur, Patrem teneri ad secundam dotem conferendam filia, priori amissa, intellige, si secundò nubat; nam constante primo marito, non obligatur Pater ad notam dotem refundendam, etiam si sine culpa filia, prima sit amissa, l. Pater filia ff. de emptionibus.

RESOL. XLVI.

An Pater teneatur dotare filiam naturalem, & spuriam?

Et notatur, quod nec ab hoc onere dotandi excusatur Pater filiam incestuosam, etiam de redditibus Ecclesiasticis beneficij.

Et ex his oriuntur due difficultates, Prima an dos data filia spuria ad ipsius heredes transeat?

Secunda, an in euentu, quod Pater plus dotis aedit filia spuria, quam valeant totius vitæ alimenta, possint constante matrimonio, repeti quoad excessum? Ex part. 11. tractat. 4. & Misc. 4. Resol. 25.

G g 4 §. 1. Affi

Sup. conten-
to in hoc §.
lege infra
doctrinam
Ref. 58. sig-
nante cur-
sissime in
lin. penult.
§. 3. & Ref.
eius not.